ZA IZDAVAČA
Ivan Bevc
Nika Strugar Bevc

© za srpsko izdanje
BOOKA
11000 Beograd, Cara Lazara 12
office@booka.in
www.booka.rs

IZVRŠNA UREDNICA
Sanja Bogićević

LEKTURA
Borka Slepčević

KOREKTURA
Nevena Bojičić

PRELOM
Bodin Jovanović

DIZAJN KORICA
Nikola Korać

ILUSTRACIJE
Hristina Radović Andrić

ŠTAMPA
DMD štamparija

Beograd, 2025.

Knjiga **227**

HRISTINA RADOVIĆ ANDRIĆ
ARJAČKINJE BARJAČKINJE, KOGA ĆETE

© Hristina Radović Andrić, 2025.

Pobednički rukopis
godišnjeg konkursa za
najbolji neobjavljeni roman.

otpbanka

Sva prava zadržana.
Nijedan deo ove knjige ne može se koristiti niti reprodukovati u bilo kom obliku bez pismene saglasnosti izdavača.

HRISTINA RADOVIĆ ANDRIĆ

ARJAČKINJE BARJAČKINJE, KOGA ĆETE

Mojoj deci, Urošu i Marti,
jer su od mene napravili pristojnog roditelja

PRVI DEO

UOČI ODLASKA

Rođendan

Kontroliši se, budi dostojanstvena, kaže tiho majka skupljajući s poda glavu lutke, silom otkinutu od malog tela u plavoj haljini. Uspravlja se, leđa ravnih kao lenjirom iscrtanih, lica mirnog i bezizražajnog, lišenog svake emocije, i izlazi iz sobe.

Nura Nuh zamišljala je svoj četvrti rođendan drugačije, ali i ona ispravlja svoja mala leđa, koliko god može, zaboravljajući da diše, i izlazi za majkom iz sobe.

Raščupana deca posmatraju ih u tišini, zbunjena. Devojčici čiji su prsti prekriveni svilenim belim pramenovima kose obezglavljene lutke niz noge kliznu tanak mlaz, a bele sokne, iste kakve je nosila i lutka, žute su i tople.

*

Kada je, skoro pola veka kasnije, Nura Nuh sastrugala ostatke svoje 50. rođendanske torte s poslednjeg tanjira i spustila ga pod mlaz vrele vode, svi ukućani su odavno spavali. Iz različitih soba čulo se različito hrkanje i ona je

poželela da umesto hrkanja čuje cvrčke ili recimo žabe. Oko nogu su joj se muvali psi, iščekujući neki zalogaj, šetnju, češanje po leđima ili jednostavno ne očekujući ništa, njušili su njene čupave papuče i žmirkali poprskani kapljicama vode, jer psi mešanci su sasvim posebni psi.

Vrhunski su oprezni usled uličnog, nepredvidivog života, nepoverenje prema ljudima je instinktivna reakcija na iskustva zanemarivanja ili brutalnosti, međutim, kada im se pruži ljubav i sigurnost, ta oklopljena nepokolebljivost se topi, otkrivajući duboku odanost koja je intenzivnija od one kod genetski „prefinjenih" rasa. Ili kod ljudi, znala je Nura Nuh dok joj je misli nadjačavalo hrkanje njenog trećeg muža.

Nura Nuh je u mladosti patila od velikih očekivanja i drugih formi samouništenja.

Nasledno, bila je visoka i vitka i ispunjena snovima o uzvišenosti, o dostizanju vratolomno visokih ciljeva koje je postavila sebi ili koje su joj nametnuli drugi. Odrasla je u porodici gde su se uspeh i čast merili po najvišim standardima. Njeni roditelji, ponosni i strogi, mahom je nisu ni primećivali, obuzeti transcendentalnim u eklektičnoj svakodnevici. Ako bi je kojim slučajem opazili kako se šunja po kući na prstima, da ih ne probudi, ne uznemiri, nisu prihvatali ništa manje od savršenstva. Njihova očekivanja su je pritiskala, gušeći svaki tračak spontane radosti i slobode, te je bila primorana da se suočava sa sopstvenim nedostacima i neuspesima, preuveličanim i okrutno osvetljenim pod reflektorima porodičnih ambicija.

* * *

Ne smeš da plačeš, ne smeš da promeniš izraz lica, kao indijanska princeza, moraš da budeš indijanska princeza, kao ja. Majka zavrće maloj Nuri Nuh rukav i hvata je za tanku podlakticu obema rukama a mogla bi da je obuhvati samo palcem i kažiprstom, ali hvata je obema šakama i naglo ih uvrće, levu nadesno a desnu nalevo, pokretom ceđenja mokrog peškira. Nura stiska zube i zadržava suze među trepavicama dok je ruka peče i crveni se. Majka joj onda pruža svoju podlakticu. Hajde, sad ti meni uvrni ruku, to se zove indijanska vatra, to je test, test izdržljivosti, moraš da izdržiš da ne promeniš izraz lica. I Nura obuhvata majčinu podlakticu ali prsti su joj kratki i slabi, uvrće majčinu debelu i čvrstu kožu koja kao da je od gume i snaga je izdaje, a majka se smeje i kaže: Vidiš, ja sam prava indijanska princeza.

*

S navršenih pedeset, Nura Nuh odavno nije više bila mlada, a nije se tako ni osećala, naprotiv, osećala se mnogo starije, starije od 50 i od 150, osećala se kao mitsko biće iz Kalevale s hiljadu glava i nijedna nije imala frizuru. Delom žena, delom aždaja, delom predsedavajući veća staraca mudraca, onaj što sedi i puši lulu i ne može da ustane, a i ne želi pa zato i ćuti. U stvari, osećala se kao jedno celo selo staraca, senilnih od trpljenja i neostvarenih želja.

Nura Nuh odavno nije više bila mlada, ali je tako izgledala. Po stasu i držanju, tamo u maloprodajnom objektu robe široke potrošnje, delovala je lokalnom magacioneru

kao devojka, onako vitka s dugačkim vratom i svetlom kosom u visokom repu.

Dok je stajala u redu na kasi, ispunjavala ju je neobična vedrina uprkos okolnostima koje su, kao i poslednjih pola veka, bile sasvim vanredne. Vladajući aparat servirao je akciju za pučanstvo, za skretanje pažnje s nadolazeće apokalipse, s podizanja cena već deset puta, s ove ili one krađe glasova ili preduzeća, sa ispuštanja otrova i pretvaranja reka u otpadne vode i sa sagorevanja nedozvoljenog, toksičnog otpada nadomak centra grada. No sve je to palo u drugi plan jer se komplet noževa na akciji sijao kao da je s dvora sišao, navlakuša u pravom trenutku. Još kad bi se i poubijali međusobno njima, mislio je vladajući aparat o bednom pučanstvu.

Držala je kupone u ruci i prebrojavala ih sa osmehom.

Ispred nje, stariji čovek je gunđao i povremeno pljuvao dok je govorio.

„Šta smo dočekali, moramo da stojimo po redovima, jedna kasa radi! Zato se i stvara gužva! Ujdurma, to je, velika ujdurma. Kao ovce na šišanje... tako nam diriguju!“

„Gospodine, molim vas, ne dižite tenziju, svi ćemo stići na red“, viknula je mlada žena iza Nure, hladeći se flajerom na kome su se šareneli nalepljeni kuponi.

„Ko si ti da mi kažeš šta da radim?“, uzvratio je starac povišenim tonom. „Ja sam slobodan čovek, došao sam samo po hleb a vidi kakav ste cirkus napravili!“

Nura Nuh je brojala kupone iznova i iznova, nadajući se da će prilikom svakog sledećeg brojanja biti neki kupon više. Još pet kupona i imam za onaj najtanji a najduži za pandlovanje mesa, mislila je zadovoljno, mada meso nikad nije pandlovala niti je nameravala.

U redu iza, žena nalik sovi, buljavih očiju širom otvorenih, a vrata izvijenog u pokušaju da nadoknadi koji centimetar visine, šuškala je još nenaviknuta na novu zubnu protezu.

„Ajte, biće noževa za sve, šta vas je spopalo“, a sa svakim s izletala je kapljica i lepila se na okovratnik sledećeg u redu.

Starac je prevrnuo očima.

„Manite me noževa, kakve budalaštine vam sve neće utrapiti. Ja još uvek koristim perorez koji mi je otac poklonio kad sam pošao u vojsku. Mi smo podigli ovu zemlju iz pepela, ciglu po ciglu.“

„Ne znam na koju tačno zemlju mislite, ovu sad ili onu prošlu ili onu nekadašnju…“, ubacila se šaljiva trudnica, poodmaklo gravidna.

„Taj se verovatno ne seća ni kad je rođen“, Nura Nuh je tiho zacvrkutala sebi u bradu, zabavljena koliko se puta kuponi daju prebrojati, i mlada, rumena i gravidna ženica joj se srdačno nasmeja. Nura je pogleda, dugo i zamišljeno, setno, s primesom razočaranja u osmehu.

„Draga moja, znate li kako se vrednuje majčinstvo?“, upita gledajući joj u stomak. „Majčinstvo se vrednuje po tome koliko izgubite sopstvenog identiteta. Koliko ste se žrtvovali i koliko ste propatili u tom procesu. Ne samo mentalno već i fizički. Treba da propadnete potpuno, da vam se smežuraju ruke i misli, da mislite samo o ovčjim boginjama i silovateljima pedofilima. Da se plašite, stalno. Da razmatrate samoubistvo bar tri puta dnevno i sva tri puta da odustanete. Zbog dece. Da vam opadne kosa, da vam krvare desni, da se ugojite kao krmača, 50 kila, 100 kila. Da mirišete naizmenično na zaprašku i

očaj, o praznicima kombinovano. Podočnjaci da trepere kao neonska reklama, ljubičasti i crni na sivom licu, usta ispucala, bluza uflekana. E to je majka, ta se žrtvovala, ta se naplakala, ta je brinula, ta se napatila. Ujutru antidepresiv, uveče sedativ, između žestina i slanina. Kilaža je ostala posle porođaja, nije od slanine. Džigericu joj izjedoše deca, pa jede od nervoze. Strepi. Presamitila se. Ta je dala sve od sebe. Eto, ništa joj više nije ostalo. Živi za decu. A deca su teško breme. Doživotna odgovornost. Heroina. Sve mora da se dâ. Da se žrtvuje potpuno. Do poslednje tinejdžerske maštarije. Bezuslovno. Ništa ne sme da ostane. Ni paučina. Kakva to žena odgoji decu a ima i uspešnu karijeru i ostane mršava i zgodna? Ili još i lepa. A tek nasmejana?! Profuknjača. Eto kakva je to žena. A još ako je i ponosna? Na lomaču s njom.“ Nura Nuh je gestikulirala živahno veštinom uvežbanog pantomimičara, teatralno menjajući boju glasa u svakoj rečenici: „Ta samo na sebe misli i radi šta joj se prohte. A deca srećom ispala dobro, čudom nekim, dobri geni. Pogledao ih onaj odozgo. Njegovi su fini svet, na slavu im dođe ceo grad i svi su u lakovanim cipelama i tako tri dana. Siročići s takvom majkom, e sudbino. Izmetnula se potpuno. Nema ni stida ni srama. Bezočno hoda tako uzdignute glave s jarkocrvenim karminom. Na štiklama. Pa ipak je ona majka, pobogu. Kao da zna šta hoće. Ona je majka, šta ona ima da hoće? Jadna ta deca, da l’ su gladna. Eto, a vidite, nikome nije palo na pamet da nekim ženama podizanje dece ide od ruke, spontano, možda iz ljubavi. Da ništa nije teško. A i kad jeste, ima i zašto, za koga. Da neke žene mogu tako da podignu i petoro dece ili devetoro i da ostanu nasmejane jer tako jedino i treba

da bude. Jeste li leteli nekad avionom? Jeste? Niste? U avionu, u uputstvu u slučaju opasnosti piše da prvo sebi stavite masku s kiseonikom pa tek onda detetu“, znala je Nura Nuh jer onda je vodila decu na more. „Ne voze se svi avionom. Ona koja ne voli sebe neće voleti ni dete, ni bilo koga drugog. Ona će tražiti krivce i nalaziće ih svuda, pre svega u deci“, reče Nura Nuh mladoj, zabrinutoj trudnici koja se držala za haljinu razlivenu preko naduvenog trbuha, kao da ispod nje krije zrelu, palanačku lubenicu.

Nura Nuh je smatrala, ne samo u redu ispred prodavnice robe široke potrošnje nego i inače, da je ona sama mogla i više da propadne. Njena svekrva je to smatrala još češće, znala je Nura Nuh čvrsto se držeći za kupone.

* * *

Mama, zašto moram da idem u obdanište? Molim te da ostanem s bakama, kod kuće, molim te. Moraš da naučiš francuski. Zašto moram da naučim francuski? Svaka fina devojka zna francuski, a šta bi ti, da učiš nemački ili ruski, ha-ha? Majka joj vezuje mašnu na kragnu bele košulje, a onda joj preko glave navlači kilt sa zlatnom pribadačom.

Kilt je modni krik koji majka donosi s dvonedeljnog putovanja po Nemačkoj, Štutgart–Frankfurt–Keln. Žuri da poseti operu dok s prijateljima nevoljno obilazi fabrike automobila i pijacu Markthale, gde ovi kupuju keramičke krigle s motivom Stare palate, iz njoj neobjašnjivo primitivnih razloga. Otac uživa u vinima iz Virtemberga i penušavom sektu, dok majku više privlači Keln, rodno mesto kolonjske vode, iako je razočarana turističkim

karakterom *House of Fragrances* 4711 u Ulici Glokengase. Frankfurt joj deluje zagušljivo i industrijski, ali obiluje finim radnjama pa majka kupuje tartanske suknje, šalove i kapute od čiste vune, u crveno-plavom dezenu s tankim žutim i zelenim linijama.

Mama, molim te, nemoj hulahopke, od njih me svrbe butine. Moraš hulahopke, hladno je, a i kilt može da ti se rastvori, nećeš valjda da ti se vide gaćice pa svi da ti se smeju? Vezuje joj pertle na kožnim crveno-plavim cipelama s debelim zumbanim đonom. Nura se krije u kragni velikog crvenog mantila, nervozno vrti okruglo drveno dugme veličine tacne za kolače. Ulaze u hodnik čiji su plafoni nedostižno visoki, koraci i glasovi odzvanjaju i Nuri je kugla u stomaku i piški joj se i plače joj se. Majka je vodi za ruku, vuče je jer Nura ne želi da hoda uz stepenike koji joj dosežu do kolena i već je umorna. Majka predaje njenu malu ruku madmazel i ona je uvodi u prostoriju punu dece, svi ćute i sede za malim stolovima u malim belim košuljama. Nuru madmazel smešta za sto do prozora i dok se uvlači u klupu i seda, rastvara joj se kilt i ona ga brzo skuplja i grčevito steže obema rukama. Prozor je otvoren iako je napolju sveže, a ispred je drvo staro i visoko, raskošne krošnje, na granama su vrapci, cvrkuću i skakuću. Nura ih gleda jer se plaši da okrene glavu i pogleda ka deci i ka glasnoj i strogoj madmazel, koja govori mnogo i sasvim nerazumljivo a često se i mršti kad mora neku reč da ponovi na maternjem jeziku kako bi je svi razumeli. Mršti se i kad se neko dete zakašlje, a naročito se mršti ako neko traži da ide do toaleta. Nura gleda kroz prozor ceo sat i već je boli vrat, ali gleda i dalje i samo želi da se vrati kući. Madmazel u nekom

trenutku prolazi između klupa i deli užinu, spušta svakom detetu na sto mali žuti kolač čiju bočnu površinu preseca tanka crvena linija, verovatno neki pekmez premazan kroz sredinu. Deca šuškaju ambalažom i guraju kolače u usta. Nura se plaši da podigne ruke da joj se ponovo ne rastvori kilt, ali bi volela da nahrani vrapce. Volela bi i da se nakašlje, a posebno bi rado otišla do toaleta. Madmazel prolazi pored njenog stola, govori ponovo nešto glasno i sasvim nerazumljivo, a onda uzima kolač i odvija ga iz celofana, lomi ga napola i pruža joj jednu polovinu. Nura je ukočena i suze joj kreću i madmazel, da bi izbegla scenu, spušta oba parčeta na rastvoren celofan i nastavlja dalje, duž klupa. Nura bojažljivo izvlači jednu ruku na sto, dok drugom steže kilt, i uzima mali zalogaj a ostatak kolača mrvi među prstima i baca na sims prozora. Madmazel lupa lenjirom po stolu, snažno, i govori znatno glasnije nego dotad, gleda u Nuru i Nura vraća ruku u krilo, pod klupu. Vrapci sleću na sims i kljucaju, sleteo je i golub, pa gugutke, dve crno-bele svrake u svečanim frakovima. Kljucaju i tupkaju po prozoru i Nura se nasmeje prvi put tog dana, prvi put u poslednjih nekoliko dana otkad je saznala da mora u francusko obdanište. Utom madmazel ponovo udara lenjirom u sto, sada još jače, i mršti se još više. Nura okreće glavu i ponovo gleda kroz prozor jer madmazel je nešto najstrašnije što je videla u svom životu a da nosi suknju i dugačku kosu. Želi da se nakašlje, grlo je jako svrbi od suvog žutog kolača, i želi da pusti kilt jer je već bole prsti, i želi da ode do toaleta. Madmazel ide između klupa s koficom u koju deca bacaju celofane od pojedenih žutih kolača i Nura stiska pesnice, skuplja hrabrost da podigne

ruke s krila i baci ptičicama ostatke mrvica, ali prsti se stežu o kilt, drže se čvrsto preko mekane karo-tkanine, i ona cvili u sebi, nemoćna i ljuta. Madmazel se približava i Nura stiska pesnice do krvi i stiska i male mlečne zube koji se klate i unose još veću paniku u njenu malu očešljanu glavu. Madmazel se zaustavlja pored njene klupe i lupa lenjirom pored ostatka žutog kolača, i lupa i dere se, ali Nura ne može da podigne ni ruke ni pogled. Utom se otvaraju vrata, ulazi tetkica po koficu, da iznese izgužvanu ambalažu, a za njom ulazi promaja, nalet svežeg vazduha zazviždi pored madmazel i Nurin celofan zalepršа i odleće kroz prozor, zajedno s gomilom sitnih mrvica. Ptice sleću na prozor, lepršaju krilima, sleću jedne na druge, guguču i grkću i deca ciče i smeju se, navijaju, a madmazel vrisne i pruži ruku, onu u kojoj je dotad bio lenjir, da zatvori prozor kad je veliki crni gavran kljucne po nadlanici i ona sočno opsuje. Na maternjem jeziku.

Uveče, Nura je u krevetu i otac joj maše s vrata sobe za laku noć i pita majku, koja stoji iza njega: I šta je rekla madmazel? Da se ne uklapa, jednostavno se ne uklapa.

*

Nura Nuh je znala da je ostarila kada je počela golim prstima da prazni rešetku iz sudopere. Dok je bila mlađa, kupovala je plastične rešetke i bacala ih je svakodnevno, sa ostacima hrane koji se nakupe posle pranja sudova. Na ruku je navlačila gumenu žutu rukavicu a na lice izraz neobičnog gađenja. Nije se sećala tog posebnog trenutka kada je u sudoperi ugledala celo zrno crnog grožđa, uhvatila ga i prinela ustima jer je gre'ota da se baci,

ali taj trenutak je bio preloman. Taj trenutak označio je konačno odsustvo svakog opreza, neustrašivost bez imalo oklevanja. Postala je Super Žena. Ili parče drveta. Na zrnu je bilo malo sapunice i jedna semenka susama zalepljena i nešto crno neidentifikovano, te Nura Nuh sa zrnom u ruci ode do radnog stola i uze naočare.

Kasnije, dok je seckala luk za paprikaš tek kupljenim nožem za filetiranje, koji inače, tako specifične izrade i namene, nije deo baš svake kuhinje, Nura Nuh želela je mnogo toga. Između ostalog, želela je da umesto ruku ima automatske četke za pranje sudova koje se same vrte i prave sapunicu. Svoje ruke više nije prepoznavala. Nura Nuh imala je ruke nekog drugog čoveka. Radnika na gradilištu, zidara koji dnevno prevrne 200 betonskih blokova i složi ih, kao *lego*, u kućicu. Imala je dve neprepoznatljive izrasline, pozamašne, grube, išarane venama i flekama. Mazala ih je kremom, ali koža kao da je bila štavljena, nije upijala ništa. Nekada je imala duge prste, tanke, i uvek nalakirane nokte. Kao grofica. A držanje kao balerina. Kada se udala, uz svog prvog pokojnog muža, onog sirotog divnog uvek nasmejanog čoveka, neplanirano je dobila i svekra, a svekar je imao običaj da kaže da su sve balerine kurve jer je njegovog druga s fakulteta, tri dana pred svadbu, napustila devojka pošto je ostala u drugom stanju s njegovim potencijalnim kumom, a bila je balerina. Tako se i Nura Nuh pogrbila s vremenom. Jer ona je poštena žena, neće ona da se nosi pravo, izbačenih grudi i uvučenog stomaka, kao nekakva profuknjača. Odnosno igračica.

Nura Nuh je znala da će dan biti onoliko lep koliko će je boleti kurac za sve. Nije to bilo lako, ne samo zato

što ga nije imala već i zato što je bila preterano savesna. Vadeći veš iz mašine, pomislila je kako je tu samo kraj velike cevi koja ide do sledećeg ćoška kroz sve zgrade u ulici i ona pere i suši veš za ceo komšiluk, ne znajući. Povremeno bi uvukla ruku do lakta u mašinu i opipala zidove. Jer vešu nije bilo kraja.

Kuponi

Nura Nuh izbrojala je kupone još jednom i ponovo nije znala koliko ih ima. Trebalo joj je 40. Sa 40 kupona dobiće nož za dinar. Za 500 dinara kupovine dobija se jedan kupon. Četrdeset puta petsto je dvadeset hiljada. Znači, kupiće nož po ceni polovne mašine za veš. Za kafu, prašak, čips i čokoladni keks dobija se po jedan dodatni kupon. Samo đubre, da je ta roba valjala, prodala bi se bez akcije, znala je Nura Nuh ređajući u kuhinjski kredenac kesice kafe. Trebalo joj je deset godina da potpuno pređe s kafe na zeleni čaj s limunom i đumbirom. Neće se vratiti kafi. Ako se vrati kafi, vratiće se i cigaretama, onako skroz, na tri pakle dnevno, dok je ispod pakle, to se ne važi. Ako se vrati kafi i cigaretama, moraće da se vrati i izbeljivanju zuba, a to je još 20.000 mesečno. Još jedna polovna veš-mašina. Zalupila je vrata kredenca. Poneće jednu kesicu kafe komšinici i jednu svekrvi. Jednu kesicu će da odnese apotekarki za lekove bez recepta. Divna je žena, uvek izađe u susret. Može da napravi tiramisu. Sa baš jakom kafom. I keks tortu. Ako umoči kutiju keksa, potrošiće pola kesice kafe. Napraviće duplu meru. Možda da ponovo počne da radi akvarel s kafom. Ili još

bolje – da otvori kurs. Ako troši kesicu dnevno, za 40 dana kursa dobiće 40 kupona, odnosno jedan nož. Ako drži dve grupe dnevno, dva puta po deset polaznika, trošiće dve kesice. To su dva noža. Za najam prostora za kurs trebaće joj bar 20.000 mesečno. Još jedna polovna veš-mašina. Možda da otvori salon bele tehnike.

Nuri Nuh noževi nisu bili potrebni. Imala je punu fioku sličnih. Energično žvaćući žilavi okrajak kifle od prošle nedelje koju je našla u školskoj torbi na podu predsoblja, pokušala je da izmisli razlog za to što je rešila da sakuplja noževe. Možda joj je dosadno. Možda je usamljena. Možda joj treba hobi. Možda joj je parizer u ustima. S puno belog luka. Ona to nikad ne bi stavila detetu u sendvič. Uzela je torbu iz koje je izvadila sendvič i zavukla ruke. Patika. Nepoznata teget patika. Umrljana u dosta majoneza. Druge patike nije bilo, ali je zato izvukla svesku na kvadratiće za koju se zalepio smežurani list zelene salate. Nepoznato ime i prezime.

Ili je u kući još neko dete, ili je neko zamenio torbu. Ponovo je zavukla ruku i izvadila kesicu sa smežuranim kroasanom iz kojeg je curila modrocrvena utroba iz odgrizenog ćoška. Više radoznalo nego oprezno, onjušila je kesu a zatim je rado polizala, jer kesa nije imala ukus opreme za fizičko za razliku od sendviča.

Nura Nuh se godinama toliko trudila da ne postane kao svoja majka da nije stigla da postane ništa drugo. I evo sad liže kesu. I dopada joj se što liže kesu, jer pekmez je domaći. Šipak.

Možda joj treba promena. Možda bi mogla da otputuje na par dana. Možda da ostruže pete.

Možda joj učmalost svakodnevice ubija libido. Možda je na pragu menopauzne melanholije.

Baš je teško ne misliti o sebi.

Nura Nuh puštala je ukućane da spavaju koliko hoće, jer što duže spavaju, manje troše. Svega. I struje i vode i hrane i nerava. Pustiće ih da spavaju svakako bar dok ne popije i drugu kafu, jer sad kad je akcija sakupljanja noževa u punom jeku, nije vreme za zeleni čaj koji ne donosi bodove.

Na trpezarijski sto je naslagala tri puta po tri kutije napolitanki sa šećernim prelivom umesto čokolade. Ali imaju i mrvljeni lešnik. Ili to nije lešnik nego su opiljci, u najboljem slučaju prezle.

Po tri kutije svakom. Doručak, ručak, večera. Taman da odmori šporet jedan dan.

Sedela je u tišini za trpezarijskim stolom i gledala u kutije keksa. Nije je grizla savest što će ukućanima servirati šećer i konzervanse. Mnogo više ju je brinula činjenica što je nimalo ne zabrinjava potpuni nedostatak savesti u ovoj situaciji. Možda je konačno potpuno otupela. Praktično zamrla.

Uopšte nije loše biti ovako prazna, pomisli otvarajući jednu kutiju napolitanki. Tupa. Ravna. Bezosećajna. Apatična. Polumrtva. Mrtva. Jer šta joj uopšte još garantuje da je živa.

Celofan je šuškao i ona ga pusti iz ruku da se utiša onako izgužvan i razbacan po stolu. Neka spavaju svi još koji sat. Zagrizla je napolitanku. Piljevina, pomisli i proguta je pa uze još jednu.

Nura Nuh gledala je svog trećeg muža kako spava na kauču u dnevnoj sobi široko otvorenih usta. Više nije hrkao, sada je samo strugao, disao je duboko, polako. Sve sporije. I njoj se na trenutak učini da je prestao, ali avaj, on se zakašlja i okrenu na drugu stranu. A trebalo je da bude treća sreća.

Tata tanane tihe Tanje bio je sredovečni umetnik, nekad toliko impozantno harizmatičan da su njegova dela zasenila njegovo ime i u toj gužvi, metežu njegovih postignuća, ličnost autora izgubila se iza sopstvenog stvaralaštva. Nije ni čudo jer je posedovao figuru koja bi se mogla opisati kao neugledna ali monumentalna. Telo, debelo i oblo, podsećalo je na renesansne statue koje su se, umesto u mramoru, našle u znojem natopljenom pamuku, oslikanom u nijansama jučerašnjeg ručka. Glava, s ćelavom krunom koja je sijala pod svetlom, izgledala je kao polirana kugla od najfinijeg porcelana. Sitne oči, skrivene u nabore masnih krmeljavih kapaka, sijale su ipak nekom intelektualnom oštrinom. Ispod mesnatog, širokog nosa pućio je ispucale usne koje su često oblikovale ironične osmehe i sarkastične primedbe. Brada, gotovo nepostojeća, povlačila se u dvostruki ili čak trostruki podbradak, u zavisnosti od položaja glave, a vrat, debeo i kratak, jedva je izvirivao iz okovratnika košulje koja se borila da ga obuhvati. Ruke, snažne i mesnate, s prstima koji su ličili na kobasice, često su bile umrljane bojama, dok su požuteli, oglodani nokti nosili tragove nikotina i griže savesti.

Ako ga probudi sada, popiće do uveče dve kafe. Bude li spavao još sat vremena, biće jedna. Nura Nuh pusti iz ruku veliku crvenu šerpu s tufnama i ona pade uz tresak. I tresak se pretvori u dugo tandrkanje jer se šerpa

okretala po ivici praveći krugove na parketu. Tata tanane tihe Tanje se trže i opsova. Bunovan i naduven, okrenu se na drugu stranu i stavi jastuk preko glave. Nura Nuh ode u kuhinju i uze još veću plavu šerpu s cvetićima. Pusti je na pločice u kuhinji i šerpa tresnu i zavrte se kao čigra. Nuri Nuh zagluhnuše uši, a četiri psa zalajaše uglas. Tata tanane tihe Tanje poče da gunđa pridižući se, a ona mu prinese šoljicu vruće kafe.

I dok je on i budan glasno hrkao, još ošamućen od kratkog ali dubokog sna, Nura Nuh pomisli kako je gotovo. Svršeno je s njima i to je sada toliko bilo jasno uz reski zvuk provlačenja vruće tečnosti između veštačkih zuba da je morala da se ugrize za jezik da mu to ne kaže pre nego što iskapi šoljicu. Neće je shvatiti ozbiljno dok mu donji pritisak ne pređe 70. Dok je mljackao gurajući drugu pa treću napolitanku u razjapljena usta umazana čokoladnim prelivom, Nura Nuh je u mislima organizovala selidbu i tražila novi stan, ali svetao, s velikim prozorima i francuskim balkonima, istim onakvim uz kakve je odrasla u saloncu na Slaviji. Sada je trenutak. Sada kada je sve stalo, sada mora sve da se ponovo pokrene. Sada kada više nema ljubavi ni strasti, energije ni elana, kada nema u sebi ni naprstak entuzijazma ali ni empatije, ni volje za nova putovanja, sada kada nema želje ni za novim čarapama ni za italijanskim cipelama sa šnalom, sada može da izgubi sve. Sada je trenutak da se odrekne života koji je gradila decenijama, sada kada je završila sa ženstvenošću, u iščekivanju brkova i debelih čekinja pod znojnim pazuhom i među usahlim preponama, sada se treba odraziti o žitko dno, tik pre potpunog potonuća. Sada stvarno može da izgubi sve.

Napolitanke su nestale s tacne, a umrljani prsti držali su šoljicu i prinosili je ustima i tanka drška šoljice njene prababe klizila je između dva debela čokoladna prsta i ona pomisli ako ispadne i razbije se, to će biti kraj. On je, još sanjiv, govorio, a mrvice napolitanki letele su naokolo i lepile se po prababinoj porcelanskoj šoljici, tananoj toliko da je prinesena na svetlo bila prozirna. Žalio se na išijalgiju i iritabilni kolon, na nestabilnu internet konekciju i prevremeni krah postmoderne, a šoljica je skoro dotakla usnu dok je on kukao a nije želeo da se vidi koliko se boji. Svega.

Dok je nanosila debeo sloj jarkocrvenog karmina ogledajući se u poslužavniku umrljanom od kafe, on je govorio sve oštrije i postajao bučniji od dva duguljasta kobasičara kratkih nogu, koja su lajala na komšiju u hodniku zgrade. I zašto se uopšte šminka kad nikuda ne idu, kad je niko u kući ne vidi i ne gleda, kako može da tako mirno maže taj odvratni karmin i šta će joj taj svileni ogrtač i te papuče s perjem, izgleda kao luda Nasta i zašto je psima ponovo pravila keks, rerna radi od jutros, ko će tu struju da plati. I još svašta je rekao dok mu šoljica konačno nije iskliznula iz ruke i razbila se u paramparčad. Nakon karmina, Nura Nuh stavila je i dosta parfema i bila je sasvim zadovoljna novim stanom koji je odabrala.